

Föstudaginn 25. maí 1984.

Nr. 184/1981. **Hörður h/f**

(Jón Oddsson hrl.)

gegn

Sigurði Ágústssyni h/f

og gagnsök

(Ólafur Axelsson hrl.)

Skuldamál. Meðdómsmenn. Sératkvæði.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Þór Vilhjálmsson, Björn Sveinbjörnsson, Guðmundur Jónsson, Magnús Thoroddsen og Magnús P. Torfason.

Aðaláfrýjandi hefur áfrýjað máli þessu með stefnu 31. ágúst 1981. Dómkröfur hans eru þessar:

Aðalkrafa: Að hinn áfrýjaði dómur verði ómerktur og málinu vísað frá héraðsdómi og gagnáfrýjandi dæmdur til að greiða málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti.

1. *varakrafa:* Að hinn áfrýjaði dómur verði ómerktur, málinu vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar og gagnáfrýjandi dæmdur til að greiða málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti.

2. *varakrafa:* Að hann verði sýknaður af öllum kröfum gagnáfrýjanda og gagnáfrýjandi dæmdur til að greiða málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti.

3. *varakrafa:* Að kröfur gagnáfrýjanda verði stórlega lækkaðar, en málskostnaður látinn niður falla.

Gagnáfrýjandi skaut málinu til Hæstaréttar með stefnu 12. október 1981. Hann krefst staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Aðalkrafa aðaláfrýjanda um frávísun málsins frá héraðsdómi vegna ófullkomins málátílúnaðar var ekki höfð uppi í héraði og er ekki nægum rökum studd.

Aðaláfrýjandi reisir fyrstu varakröfu sína á því, að meðdómsmaðurinn Garðar Garðarsson hafi verið vanhæfur til að gegna meðdómandastarfi í málinu, sbr. 7. tl. 36. gr. laga nr. 85/1936, þar sem hann hafi á sama tíma sem lögmaður haft til innheimtu fjár-

kröfur á aðaláfrýjanda. Fyrir héraðsdómi hreyfði aðaláfrýjandi engum athugasemdum við dómsetu meðdómandans af þessari ástæðu. Þykir þetta atriði ekki valda því, að hinn áfrýjaði dómur verði ómerktur.

Þá hefur aðaláfrýjandi ennfremur skírskotað til þess ómerking-arkrófunni til stuðnings, að nefndur meðdómsmaður hafi ekki unnið heit samkvæmt 1. mgr. 203. gr. laga nr. 85/1936. Það er að vísu aðfinnsluvert, að ekki er skráð í þingbók, að hinir tilkvöddu meðdómsmenn hafi unnið heit samkvæmt framangreindu ákvæði, en ekki þykir þó alveg næg ástæða til að ómerkja héraðsdóminn og vísa málinu heim í hérað þess vegna.

Reikningsskil aðaláfrýjanda við gagnáfrýjanda voru ekki með þeim hætti, að fullnægjandi grundvöllur hafi verið til heimtu dómkröfunnar í víxilmáli því, sem í héraðsdómi greinir.

Dráttarvaxta af hinum svonefnda tryggingarvixli, er í málinu greinir, gat aðaláfrýjandi ekki krafist fyrr en víxillinn hafði verið sýndur til greiðslu, sbr. 34. gr. og 48. gr. laga nr. 93/1933.

Samkvæmt þessu og með vísan til forsendna hins áfrýjaða dóms að öðru leyti ber að staðfesta hann.

Dæma ber aðaláfrýjandi til að greiða gagnáfrýjanda 24.000.00 krónur í málskostnað fyrir Hæstarétti.

D ó m s o r ð :

Hinn áfrýjaði dómur á að vera óraskaður.

Aðaláfrýjandi, Hörður h/f, greiði gagnáfrýjanda, Sigurði Ágústsyni h.f., 24.000.00 krónur í málskostnað fyrir Hæstarétti.

Dómi þessum ber að fullnægja að viðlagðri aðför að lögum.

S é r a t k v æ ð i

Guðmundar Jónssonar hæstaréttardómara.

Það er ekki fram komið, að meðdómsmaðurinn Garðar Garðars-son hafi undirritað heit samkvæmt 1. mgr. 203. gr. laga nr. 85/1936 við meðferð máls þessa, og ekki er upplýst, að hann hafi áður starf-að sem meðdómsmaður og þá unnið slíkt heit. Ég tel því ekki í

ljós leitt, að Garðar Garðarsson hafi fullnægt þessu skilyrði laganna til meðdómsstarfa í máli þessu og því beri að ómerkja hinn áfrýjaða dóm og vísa málinu heim í hérað til löglegrar meðferðar.

Þessi niðurstaða hefur ekki stuðning meiri hluta dómara, og greiði ég því atkvæði um efni málsins.

Með vísan til atkvæðis meiri hluta dómara er ég samþykkur niðurstöðu málsins, er þar greinir.

Dómur aukadómþings Gullbringusýslu 23. júlí 1981.

1.0

1.1 Mál þetta er höfðað með stefnu, birtri 28. maí 1980. Munnlegur málflutningur fór fram 1. júlí sl., og var málið dómtekið að honum loknum.

Stefnandi málsins er Sigurður Ágústsson h.f., Stykkishólmi.

Stefndi er Hörður h.f., Sandgerði.

Endanlegar dómkröfur stefnanda eru, að stefnda verði gert að greiða stefnanda kr. 10.820.822 með 31% ársvöxtum frá 1. maí 1980 til stefnubirtingardags og dómvöxtum skv. lögum nr. 56/1979 frá þeim degi til greiðsludags. Í stefnu nam stefnufjárhæðin kr. 10.991.562, en við munnlegan flutning lækkaði stefnandi kröfuna um kr. 170.740. Þá krefst stefnandi málskostnaðar að skaðlausu.

Stefndi hefur krafist sýknu af öllum kröfum stefnanda og þess, að stefnanda verði gert að greiða stefnda málskostnað skv. lágmarksgjaldskrá L.M.F.Í. eða skv. framlögðum málskostnaðarreikningi.

Leitað hefur verið sátta í málinu, en án árangurs.

2.0

2.1. Málavextir eru þeir, að þann 16. júní 1978 undirrituðu stefndi og Marz h.f., Snæfellsnesi, verksamning, þar sem stefndi tók að sér viðgerðir og breytingar á m.b. Hamrasvani, SH - 201, sem var í eigu Marz h.f. Stefnandi, er sá um útgerð bátsins á þessum tíma, eignaðist hann síðar á árinu og tók að sér greiðsluskýldur þær, er hvíldu á Marz h. f., vegna samningsins. Umsömdum breytingum og viðgerðum á bátnum skyldi ljúka 1. september 1978 að viðlögðum dagsektum. Heildar samningsupphæðin var kr. 81.000.000 auk sérstakrar greiðslu fyrir svokallaðar „tjónsviðgerðir“.

Þann 14. desember 1978 gerðu sömu aðiljar með sér viðbótarsamning, er nefndur var „Samningur um uppgjör milli skipasmiðjunnar Harðar hf., sem verksala og Mars hf., sem verkkaupa vegna verkssamnings sem dagsettur er í Ytri-Njarðvík þ. 16. 6. 1978.“

Þykir rétt að taka upp nokkrar greinar samningsins er til álita koma í máli þessu.

1. gr.

„Aðilar eru sammála um uppgjör ofanefnds verksamnings, aukaverka við hann og viðbótarverka, sem beðið hefur verið um til þessa dags. Frá-
taldar eru tjónsviðgerðir, sem verið er að framkvæma og er áætlaður við-
gerðarkostnaður þeirra á fylgiskjali nr. 1, með samningi þessum samtals
kr. 8.930.443.-.

2.gr.

„Báðir aðilar lýsa því yfir, að eiga hvorugur kröfu á hinn vegna verk-
samningsins frá 16.06. 1978 að öðruleyti en samningur þessi segir til um.“

6. gr.

„Miðað er við að endanlegt verð samningsins verði kr. 90.000.000.- sem
sundurliðast þannig:

Verkþættir skv. samningi pr. 16.06. 1978	Kr. 66.800.000
Tæki skv. samningi pr. 16.06. 1978	— 14.300.000
Hækkanir v/gengisbreytinga á tækjum til 04.12. 1978	— 3.360.000
Hækkanir vegna umsamdra viðbóta skv. samkomulagi þessu	— 5.540.000
Samtals	Kr. 90.000.000

Verkið greiðist á eftirfarandi hátt:

A. Þegar er greitt:

1. Innborganir verkkaupa og Tryggingamið- stöðvarinnar h.f.	— 20.500.000
2. Reikningur frá verkkaupa fyrir rafal	— 1.200.000
Samtals	Kr. 21.700.000

B. eftirstöðvar verða því

Áætlað er að greiða þær þannig:

1. Áætluð lánsfjárhæð Fiskveiðasjóðs	— 48.000.000
2. Með vixli pr. 26.01. 1979 vegna kaupa á dýpt- armæli	— 1.100.000

3. Með peningum áður en samningur þessi er undirritaður — 5.500.000
4. Með peningum, þegar vottorð Fjárhæðanefndar fiskiskipa liggur fyrir um verklok og endanleg lánsfjárhæð Fiskveiðasjóðs er ljós — áætlað — 4.700.000
5. Greitt með peningum fyrir afhendingu skips — 9.000.000

Samtals Kr. 68.300.000

7. gr.

„Vexti og kostnað af víxlum, sem samþykktir eru við uppgjör þetta greiðir verkkaupi. Einnig greiðir verkkaupi vexti af þeim greiðslum sem kunna að dragast eftir úttekt á samningsverki, þ.e. ef Fiskveiðasjóður dregur greiðslur samkv. 6. grein hér á undan og einnig ef verkkaupi dregur lokagreiðslu. Húsnæðis- og fæðiskostnaður starfsmanna verkkaupa hjá verksala greiðist samkvæmt árituðum reikningum. Akstur á aðalvél frá Reykjavík í Njarðvík greiðir verkkaupi og einnig viðgerð á brúarhurðum.“

Samkvæmt 9. gr. viðbótarsamningsins skyldi skipið nú afhent 15. janúar 1979, en var í raun ekki afhent fyrr en 6. febrúar 1979.

Við afhendingu skipsins hafði Fiskveiðasjóður Íslands ekki afgreitt lán, sem verkkaupa hafði verið heitið vegna breytinganna og ganga skyldi til verksala skv. sérstakri ávísun á lánsféð. Samþykkti stefnandi þá víxil að fjárhæð kr. 48.000.000, sem var áætluð lánsfjárhæð frá Fiskveiðasjóði.

Gjaldddagi víxilinsins var „við sýningu,“ og var hann afhentur stefnda.

2.2 Með bréfi, dags. 30. janúar 1980, krafði Logi Guðbrandsson hrl. stefnanda um eftirstöðvar skuldar við stefnda samtals að fjárhæð kr. 16.171.968 auk 4.5% mánaðarvaxta frá 1. 1. 1980. Í bréfi lögmannsins segir m.a. „Umbjóðandi minn hefur samþykkt að ekki verði krafist innheimtulauna af skuldinni ef hún verður greidd fyrir 6. febrúar n.k., en að þeim tíma liðnum verður höfðað mál til innheimtu kröfunnar á grundvelli tryggingarvixils sem Sigurður Ágústsson h.f. Stykkishólmi hefur samþykkt.“

Bréfi þessu svaraði stefnandi með bréfi, dags. 10. febrúar 1980, og kvaðst þar vera skuldlaus við stefnda. Benti stefnandi á, að samkvæmt viðbótarsamningi frá 14. desember 1978 hafi eftirstöðvar samningsupphæðarinnar numið kr. 68.300.000. Hafi sú skuld verið greidd þannig:

„Af Fiskveiðasjóði Íslands 17. 08. 1978 01. 12. 1978	Kr. 30.000.000
Af okkur 15. 12. 1978	— 5.500.000
Af okkur 15. 12. 1978 með víxli	— 1.100.000
Af okkur 06. 02. 1979	— 13.700.000

Af Fiskveiðasjóði Íslands 10. 09. 1979	— 10.967.370
Af okkur 30. 11. 1979	— 7.032.630
Samtals	Kr. 68.300.000“

Þá sagði stefnandi í bréfinu, að hann hafi vaxtareiknað skuldina með tilvísun til 7. gr. samningsins.

Vaxtagreiðslu, kr. 2.666.732, ásamt greiðslu á eftirstöðvum samningsfjárhæðarinnar, kr. 7.032.630, hafi hann depónerað í Útvegsbanka Íslands í Keflavík og væri depóneringarféð kræft stefnda gegn afhendingu tryggingavíxilsins samhliða greiðsluávisuninni á lánið úr Fiskveiðasjóði.

2.3 Með stefnu, útgefinni 21. 01. 1980, höfðaði Logi Guðbrandsson hrl. mál til innheimtu „á eftirstöðvum skv. verksamningnum,“ eins og segir í stefnu hans, og var stefnufjárhæðin kr. 16.171.968. Var það mál rekið sem víxilmál á grundvelli tryggingarvísilsins. Varnarástæða stefnanda þess efnis, að skuldin væri greidd, komst ekki að í víxilmálinu. Var stefnandi þar dæmdur til að greiða Loga Guðbrandssyni hrl. kr. 16.171.968 auk vaxta og kostnaðar. Var dómkrafa þessi greidd Loga Guðbrandssyni hrl. 19. apríl 1980, og nam hún þá með áföllnum kostnaði kr. 20.455.924.

2.4 Stefnumkrafa máls þessa er endurkrafa á því, er stefnandi telur sig hafa ofgreitt stefnda ásamt þeim kostnaði sem víxilmálið bakaði honum. Umrætt víxilmál var höfðað í nafni Loga Guðbrandssonar hrl., en í þágu stefnda, eins og í stefnu segir. Hefur stefndi samþykkt aðild sína að málinu.

2.5 Málavextir eru vart nægilega skýrðir í stefnu og greinargerðum.

Stefnandi hefur borið við erfiðleikum á að fá framvísað viðhlítandi gögn-um frá stefnda. Nokkuð hefur verið bætt úr því undir rekstri málsins og við munnlegan flutning, og verður það ekki látið varða frávisun málsins.

2.6 Ágreiningsatriði þessa dómsmáls eru tvíþætt.

Í fyrsta lagi er ágreiningur um eftirstöðvar skulda stefnanda við stefnda við afhendingu m.b. Hamrasvans þann 6. febrúar 1979. Í víxilmálinu gekk stefndi út frá því, að eftirstöðvar samningsupphæðarinnar að viðbættum reikningum vegna aukaverka næmi kr. 8.655.820 auk vaxta. Hafði þá inn-greiðsla Fiskveiðasjóðs þann 10. september 1979 verið færð stefnanda til tekna. Stefnandi taldi hins vegar skuldina nema kr. 7.032.630 og depóneraði þeirri upphæð.

Í öðru lagi er ágreiningur um það, hvaða vaxtafót hafi átt að nota við vaxtareikning skuldarinnar. Þannig reiknaði stefndi vanskilavexti (dráttarvexti) á alla skuldina frá afhendingu bátsins, en stefnandi gerði á hinn bóginn ráð fyrir hæstu löglegu innlánsvöxtum hvers tíma og depóneraði vaxtafjárhæð þannig reiknaðri með höfuðstólsskuldinni.

Málinu var ítrekað frestað, á meðan lögmenn kynntu sér bókhaldsgögn

beggja aðilja. Í þinghaldi þann 14. apríl sl., lýstu lögmennt yfir því, að það væri stefna þeirra að finna út, í hverju mismunur á eftirstöðvum væri fólgin og jafna þann ágreining utan réttar, en beina málflutningi að ágreiningi um vaxtafót. Það tókst ekki, og í þinghaldi 1. júlí sl. lýstu lögmennt gagnaöflun lokið, og var málið munnlega flutt. Var bókað, að lögmennt teldu ekki þörf á aðiljaskýrslum.

3.0

3.1 Í samningi aðilja var ráð fyrir því gert, að verkkaupi — stefnandi — greiddi kostnað af nokkrum verkþáttum svo og þann kostnað af „tjón viðgerðum,“ sem tryggingarfélag skipsins mundi ekki greiða. Ennfremur fæði og húsnæði starfsmanna sinna hjá verksala svo og vexti, sem í 7. gr. viðbótarsamningsins greinir. Skyldi þetta greitt umfram samningsupphæðina.

3.2 Lagt hefur verið fram ljósrit af vél færðu viðskiptamannaspjaldi, sem stefndi kveður hafa að geyma yfirlit yfir viðskipti þeirra stefnanda vegna verksins. Sé stefnandi þar skuldfærður fyrir þeim reikningum, sem honum beri að greiða að mati stefnda, en innborgarnir færðar stefnanda til tekna.

Í málinu liggja frammi nokkrir reikningar, er stefndi telur, að stefnandi hafi ekki greitt og séu því til viðbótar samningsfjárhæðinni.

Reikningarnir eru þessir:

I.	Þrír reikningar stefnda (dskj. nr. 20), dagsettir 6.2. 1979. Umsamin viðbótarverk til 6.2. 1979 skv. samkomulagi	Kr.	990.000
	og tveir reikningar vegna fæðis og húsnæðis	—	980.740
	Samtals	Kr.	1.970.740

Reikningar þessir eru með árituðu samþykki starfsmanna stefnanda.

II.	Reikningur stefnda (dskj. nr. 24) dagsett 26.1. 1979 (Misritaður '78). „Samkvæmt meðfylgjandi sundurliðun“	—	837.089
	Sundurliðunin er upptalning á meintum viðbótarverkum til 26.1. '79.		
III.	Ljósrit reiknings stefnda (dskj. nr. 25), dagsett 25.1. 1979.		
	„Samkvæmt meðfylgjandi sundurliðun“	—	1.450.443

Reikningurinn er vegna tjónaviðgerðar.

- IV. Ljósrit reiknings stefnda (dskj. nr. 26 og 32) dagsett 25.1. 1979.
 „Samkvæmt meðfylgjandi sundurliðun“ — 2.218.737
 Reikningurinn er vegna tjónaviðgerðar.
- V. Reikningur stefnda (dskj. nr. 27), dagsettur 11.1. 1979.
 „Forvextir og kostnaður af víxli kr. 1.100.000.- pr. 26.1. 1979“ — 34.125
 og reikningur, dagsettur 10.10. 1978. Vextir og kostnaður af víxlum pr. 1. 9. pr. 10.9. pr. 20.9. Samtals — 116.800

Stefnandi hefur lagt fram sem dskj. nr. 28 ljósrit af tveimur ávísunum, samtals að fjárhæð kr. 1.800.000. Kveður hann þessar ávísanir vera til greiðslu á áðurgreindum reikningum í lið I a.o., en þeir reikningar eru samtals að fjárhæð kr. 1.970.740. Mismuninn, kr. 170.740, taldi hann að vísu greiddan með skuldajöfnuði, en viðurkenndi hann sem skuld vegna skorts á sönnunargögnum. Lækkaði stefnandi stefnufjárhæð sína um þessa fjárhæð við munnlegan málflutning. Stefndi hefur viðurkennt móttöku á ofangreindum kr. 1.800.000, þó hann hafi ekki fært stefnanda það til tekna á viðskiptareikningi.

Stefnandi hefur mótmælt reikningi að fjárhæð kr. 837.089, sbr. II a.o. Kveður hann þarna vera um „millireikning“ að ræða vegna umsaminna aukaverka. Fjárhæð þessa reiknings sé innifalin í reikningi vegna aukaverka að fjárhæð kr. 990.000, sbr. I a.o., en sá reikningur hafi verið saminn — og samþykktur — við afhendingu skipsins og hafi verið lokauppgjör vegna allra umsaminna aukaverka. Af þessum sökum hafi reikningurinn ekki verið samþykktur af trúnaðarmanni verkkaupa, svo sem sjá megi á reikningnum.

Dómurinn fellst á þessa málsástæðu stefnanda.

Reikninga í liðum III og IV kveður stefnandi Tryggingamiðstöðina h.f. hafa greitt, enda sé þar um „tjónsviðgerðir“ að ræða. Lagði stefnandi fram þann 1.6. sl. bréf Tryggingamiðstöðvarinnar hf., sem ber yfyrskriftina „Yfirlit yfir tjón á skrófuás m/b Hamarsvans SH-201.“ Eru þar taldir upp reikningar, er Tryggingamiðstöðin greiddi beint til viðkomandi aðilja vegna bátsins.

Meðal þeirra reikninga eru:

- „3. Reikningur Harðar h.f. Kr. 2.128.773.-
 4. Reikningur Harðar h.f. — 1.450.443.-
 5. Reikningur Óðins h.f. — 89.964.-“

Við munnlegan málflutning mótmælti stefndi því, að þessar greiðslur hafi verið inntar af hendi „með þessum hætti,“ en mótmælti ekki bréfinu efnislega.

Af framlögðum gögnum má ætla, að stefndi hafi mótttekið þær greiðslur, sem Tryggingamiðstöðin h.f. telur sig hafa greitt honum. Hins vegar eru ógreiddar kr. 89.964 af reikningi, sem upphaflega var að fjárhæð kr. 2.218.737. Lagt hefur verið fram ljósrít af umræddum reikningi með áritun starfsmanns Tryggingamiðstöðvarinnar h.f. um, að reikningsfjárhæðin hafi verið lækkuð um kr. 89.964, þar sem reikningur Óðins h.f. hafi verið innifalinn í heildarreikningnum. Engin frekari gögn hafa verið lögð fram er greina tengsl milli þessa reiknings Óðins h.f., og heildarreiknings stefnda. Dómurinn telur því, að stefndi hafi ekki fengið greiddan reikninginn að fullu, og ber stefndanda að greiða mismuninn, eða kr. 89.964.

Stefnandi hefur mótmælt því, að honum beri að greiða vexti af vixlum, sem hann er skuldfærður fyrir skv. lið V a.o. Telur stefnandi með vísan til 2. gr. viðbótarsamningsins, að þessar fjárhæðir hafi verið innifaldar í hinn föstu samningsfjárhæð.

Dómurinn telur, að fallast megi á þessa málsástæðu stefnanda með hliðsjón af orðalagi 2. gr. viðbótarsamningsins hvað varðar vexti af fjárhæð kr. 116.888, enda hafi sá reikningur verið gjaldfærður á viðskiptayfirlit stefnanda, áður en viðbótarsamingurinn var gerður.

Hins vegar ber stefnanda að greiða stefnda vexti að fjárhæð kr. 34.125 skv. upphafsákvæðum 7. gr. viðbótarsamningsins. En þar er um að ræða vexti af vixli samkv. 6. gr. viðbótarsamningsins.

4.0

4.1 Stefnandi byggir kröfugerð sína á því, að vixilmál á hendur honum hafi verið höfðað algjörlega að tilefnislausu. Þegar m.b. Hamrasvanur hafi verið afhentur þann 6. febrúar 1979, hafi skuld hans við stefnda numið kr. 18.000.000. Sú upphæð hafi verið að fullu greidd annars vegar með greiðslu frá Fiskveiðasjóði Íslands þann 10. september 1979 og hins vegar með því að depónera eftirstöðum höfuðstóls ásamt fullum vöxtum, þ.e. almennum innlánsvöxtum. Depónering lokagreiðslu hafi verið nauðsynleg, þar sem stefndi hafi reynst ófáanlegur til að afhenda tryggingarvixilinn gegn lokagreiðslunni. Við munnlegan málflutning byggði stefnandi á því, að ágreiningslaust væri, að samningsupphæðin væri greidd, og þar sem stefnda hefði ekki tekist að sýna fram á, að enn væru ógreiddir reikningar frá stefnda vegna viðbótarverka, hefði hann verið skuldlaus við stefnda eftir depóneringuna.

Stefnandi gerir þannig grein fyrir stefnukröfunni.

Skuld hans við stefnda þann 6.2. 1979	Kr. 18.000.000
+ vextir af þeirri upphæð frá 6.2. til 10.9. 1979 ...	— 2.239.500
+ vextir af 7.032.630 frá 10.9 til 31.12. 1979	— 427.232
Samtals	Kr. 20.666.732
÷ greiðsla Fiskveiðasjóðs þann 10.9. 1979	— 10.967.370
Mismunur	Kr. 9.699.362

er sú fjárhæð, er stefnandi depóneraði.

Stefnandi greiddi stefnda kr. 20.455.924 samkvæmt víxildómi auk kr. 235.000, er hann greiddi til lögmanns síns, eða samtals kr. 20.690.924. Mismunur á því, er hann greiddi, og depóneringarupphæðinni er kr. 10.991.561, sem er hin upphaflega stefnufjárhæð.

4.2. Sýknukrafa stefnda er studd þeim rökum, að skv. niðurstöðu á viðskiptamannareikningi, er lagður hafi verið fram í málinu, hafi skuld stefnanda við stefnda numið kr. 19.623.190 þann 6. febrúar 1979. Næsta innborgun á skuldina hafi komið í september 1979, kr. 10.967.730, frá Fiskveiðasjóði Íslands. Þar sem greiðslur höfðu dregist svo lengi, hafi stefndi reiknað sér dráttarvexti á skuldina fyrir tímabilið 7. febrúar 1979 til 10. september 1979, eða samtals kr. 5.592.100. Hafi skuldin þá numið samtals kr. 14.248.430. Stefndi hafi síðan dráttarvaxtareiknað eftirstöðvarnar til 31.12. 1979 og hafi skuldin um áramót numið kr. 16.171.968. Sú fjárhæð hafi verið innheimt af Loga Guðbrandssyni hrl. með dómi. Skuld stefnanda hafi verið eindöguð þann 6. febrúar 1979, þegar m.b. Hamrasvanur var afhentur honum, og hafði honum því borið að greiða skuldina ásamt fullum vöxtum og dráttarvöxtum frá þeim degi. Stefnandi hafi gengist við því að greiða dráttarvexti af skuldinni með því að setja fram tryggingarvixil, enda hafi stefnda verið heimilt að sýna tryggingarvixilinn þá þegar þann dag. Hefði sá víxill borið dráttarvexti.

Á viðskiptareikningi á dskj. nr. 17 komi fram, að skuldin hafi numið kr. 19.623.190, en ekki 18.000.000 eins og fram kom hjá stefnanda. Ástæða fyrir þessum mismun liggi m.a. í því, að stefnandi hafi ekki tekið með í útreikning á skuld sinni við stefnda ýmsa reikninga, er honum bar að greiða stefnda vegna húsnæðis- og fæðiskostnaðar starfsmanna stefnanda. Starfsmenn stefnanda hafi tekið skipið í febrúarmánuði án þess að undirrita eðlilega reikninga. Hann taldi, að mismunur á uppgjöri hafi verið sannaður með framlögðum reikningum.

5.0

5.1. Niðurstaða. Því er ómótmælt í málinu, enda stutt gögnum, að eftirstöðvar samningsfjárhæðarinnar frá 14. desember 1978 hafi numið þeirri fjárhæð, er stefnandi depóneraði á sínum tíma. Dómurinn telur því,

að sönnunarbyrðin um frekari skuld stefnanda hvíli á stefnda. Hefur dómurinn hér að framan tekið afstöðu til viðbótarreiknings stefnda. Í ljós hefur komið, að ekki eru öll viðskipti aðilja færð á viðskiptareikning þann, er stefndi hefur lagt fram og byggir kröfugerð sína á. Verður viðskiptareikningurinn því ekki lagður til grundvallar um skuldastöðu stefnanda.

Samkvæmt framansögðu nam skuld stefnanda við stefnda, er hann depóneraði eftirstöðvum höfuðstólsins, kr. 294.892 (170.740 + 89.964 + 34.125) umfram þá fjárhæð, er hann depóneraði.

Málshöfðun stefnda á stefnanda með víxilmálinu verður þó ekki réttlætt með þessari skuld, enda byggist hún á atriðum, er stefnandi gat ekki tekið afstöðu til á þeim tíma.

5.2 Aðiljar deila um það, hver sé réttur vaxtafótur við útreikning vaxta á eftirstöðvum skuldar stefnanda eftir 6. febrúar 1979. Byggir stefndi á því, að stefnandi hafi undirgengist að greiða eftirstöðvarnar með vanskilavöxtum með því að gefa út sýningarvixil við afhendingu skipsins þann dag, er sýna hefði mátt þá þegar.

Í gögnum málsins kemur fram, að víxill þessi var sýndur til greiðslu og afsagður samdægurs í Útvegsbankanum í Keflavík þann 22. nóvember 1979.

Samkvæmt 34. gr., sbr. 2. mgr. 47. gr. 1. nr. 93/1933 er sýning slíks víxils forsenda þess, að hafa megi uppi kröfu um vanskilavexti, byggða á honum.

Þegar af þeirri ástæðu verður ekki fallist á það með stefnda, að honum hafi verið heimilt að reikna vanskilavexti (dráttarvexti) á eftirstöðvar skuldarinnar, svo sem hann gerði.

Vaxtaútreikningur stefnanda var byggður á hæstu almennum innlánsvöxtum á hverjum tíma (19% frá 6.2. '79 - 1.6. '79, 22% frá þ.d. til 1.9. s.á., 27% frá þ.d. til 1.12. s.á., og 31% frá þ.d. til 5.12. s.á.), og ber að fallast á þá vaxtaútreikninga með stefnanda.

Niðurstaða málsins er því sú, að dómurinn fellst á með stefnanda, að víxilmál stefnda á hendur honum hafi verið tilefnislaust og beri stefnda því að endurgreiða stefnanda þær fjárhæðir, er ofgreiddar voru, auk kostnaðar, er af málarekstrinum leiddi. Ber því stefnda að greiða stefnanda kr. 10.696.733 (kr. 10.991.562 - 294.829) ásamt 31% ársvöxtum frá 1.5. 1980 til 1.6. s.á., en 46% ársvöxtum frá þ.d. til 1.3. 1981, 42% ársvöxtum frá þ.d. til 1.6. s.á., 39% ársvöxtum frá þ.d. til uppsögu dómsins og síðan með hæstu innlánsvöxtum, eins og þeir verða á hverjum tíma, frá þeim degi til greiðsludags.

Þá ber stefnda að greiða stefnanda málskostnað, sem hæfilegur þykir kr. 1.800.000. Allar tölur í dóminum eru í gömlum krónum að undanskildum tölum í dómsorði.

Dóm þennan kvað upp Valtýr Sigurðsson héraðsdómari ásamt meðdómsmönnum Friðbirni Björnssyni, löggiltum endurskoðanda, og Garðari Garðarssyni lögmanni.

D ó m s o r ð:

Stefndi, Hörður h.f., greiði stefnanda, Sigurði Ágústssyni h.f., kr. 106.967.35 ásamt 31% ársvöxtum frá 1.5. 1980 til 1.6. s.á., en 46% ársvöxtum frá þ.d. til 1.3. 1981, 42% ársvöxtum frá þ.d. til 1.6. s.á., en 39% ársvöxtum frá þ.d. til uppsögu dómsins, og síðan með hæstu innlánsvöxtum, eins og þeir verða á hverjum tíma, frá þ.d. til greiðsludags.

Stefndi, Hörður h.f., greiði stefnanda kr. 18.000.- í málskostnað, allt innan 14 daga frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 28. maí 1984.

Nr. 184/1983. **Ákærvaldið**

(Þórður Björnsson rikissaksóknari)

gegn

Ólafi Ingva Kristjánssyni

(Guðmundur Ingvi Sigurðsson hrl.)

Bifreiðar. Manndráp af gáleysi. Líkamsmeiðingar. Brot gegn umferðarlögum.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Ármann Snævarr, Halldór Þorbjörnsson og Sigurgeir Jónsson.

Málinu var skotið til Hæstaréttar að ósk ákærða með stefnu 24. ágúst 1983. Af hálfu ákærvalds var krafist þyngingar refsingar og ökuleyfisviptingar.

Ákærði hefur viðurkennt að hafa, er atburður sá varð, sem ákært er út af, ekið með um 60 km hraða. Af framburði hans, sem studd-